

(stadna), Stadga, Stadfästa, Stadig, Ständig, Städe. — 2) Kant, list (på linne, kläde, nät). Böjes för denna bem. efter dekl. 2. — 3) Samhälle, hvars medlemmar bo i hus, byggda tätt intill hvarandra vid ordentliga gator, stundom omgifna af vallar och gravar, och hvilka hafva rättighet att idka hvarje borgerlig näring (handverk, fabriker, m. m.), samt lyda under en ordentlig kommunalstyrelse (stadsråd, magistrat). *S-en och dess förstäder. I sjelfva s-en*, ej i någon af förstäder. *Han är i s-en*, ankommen till ell. vistande i staden. *Han är ute i s-en*, utgången i staden. — *Ss. Stadsfängelset, -sförsamling, -skyrka, -skällare, -sområde, -sprest, -sprivilegier, -sseder, -sskog, -sskola, -sstyrelse, -säker, -sågor.*

STADD, a. 2. (af *Stad*, ställe; således egentl. ställd) Som befinner sig i någon viss ställning, förrättning, vid vissa omständigheter. *S. på resa, i ärende, i sysslor, i göromål. S. i sina böner. Vara s. i fara. Ej vara s. vid kassa, vid penningar.*

STADD, m. sing. Örtslägtet *Statice*.

STADD, part. pass. af *Städja*.

STADELIGA ell. STADELIGEN, adv. (i kyrkstil) Stadigt, varaktigt, fast.

STADFÄSTA, v. a. 1. o. 2. (af *Stad*, i bem. varaktigt plats) Gifva stadga, varaktighet, gällande kraft. *S. en dom, ett beslut, ett privilegium, ett kontrakt.* — *Syn.* Stadga, Bekräfta, Fastställa, Sanktionera. — *Stadfästade*, n. 4.

STADFÄSTELSE, f. 3. 1) Handlingen, hvarigenom något stadfästes. — 2) Skrift, dokument, hvaruti något stadfästes.

STADFÄSTELSEBREF, n. 3. Bref, hvarigenom något stadfästes.

STADGA, v. a. 1. I. (af *Stad*, fast plats) 1) Göra stadigt, fast, gifva stadga, befästa. Säges endast i fig. mening. *S. ett rikes makt. S. sitt beslut. Detta s-de hans beslut. Ännu fordras några år att s. hans karakter.* — 2) Göra till lag, förordning; föreskrifva, förordna. *Konungen s-de, att... I det kapitlet af lagen s-s, att... Lagen s-r, att... Lagen s-r vile för det.* — *Syn.* Fastställa, Förordna, Stadga, Föreskrifva, Reglera, Afgöra, Bestämma. — *S. sig*, v. r. o. *S-s*, v. d. 1) (fig.) Göra sig stadigt, fast; befästa sig; blifva fast, stadigt, starkare; få stadigt karakter. *S. sig ell. s-s i ett beslut. Hans karakter har ännu icke s-t sig. S. sig i det goda.* — 2) *S. sig* (om vätskor) Få stadigt sammanhang, blifva tjockare, tätare, fastare. — *Stadgad*, part. pass. Som vunnit stadga, fasthet, varaktighet. Brukas ofta nästan adjektivt. *S. genom bruket. S. sed. S-t bruk. S. karl, vänskap. S. ålder. S-t förstånd, vetl. uppförande. S. karakter. S-t sinne. S-t förtroende.*

STADGA, f. (i äldre språket äfv. *Stadge*) pl. *stadgar*. II. 1) (utan plur.) a) Stadighet, fasthet. Brukas mest figurligen. *Gifva, få s.* — b) Fast vilja, stadigt vana, stadigt uppförande. *Han har ingen s. hvarken i godt eller ondt. Han saknar s., har ännu ej kommit till s.* — 2) Stadgad lag, föreskrift. *Enligt s-rna.* Bildar några sammansättningar, såsom: Rättegångsstadga. — *Syn.* Förordning, Förordnande, Reglemente.

STADGADT, adv. På ett stadgad sätt, med stadga.

STADGANDE, n. 4. 1) Handlingen, hvarigenom något stadgas. — 2) Hvad som genom lag stadgas. *Lagens s.*

STADIE, städie, m. 3. Se *Stadium*, 1.

STADIG, a. 2. (af *Stad*, i bem. fast plats) 1) Som står fast, har fast läge, ej lätteligen kan rubbas. *Ett s-t bord. S. ställning. Vara s. på foten, stå fast, säkert. S. hand*, som ej darrar. *På s. fot*, i fast, säkert läge. — 2) Fast. *S-t hull. S. till växten*, som har fast, grof och stark kropp. — 3) (om vätskor) Tjock. *Såsen är för s.* — 4) (fig.) a) Varaktigt, beständig. *S. väderlek, vind, helsa, vänskap, tro.* — b) Som iakttaget ett stadgad uppförande, följer fasta grundsatser, böjd för stadga. *S. man, yngling. S-t sinne. S. karakter.* Se f. ö. *Fast*, 7.

STADIGHET, f. 3. 1) Fasthet. *Bordets, fotens s.* — 2) (fig.) a) Varaktighet, beständighet. — b) Stadgad väsende, uppförande.

STADIGT, adv. 1) På ett stadigt sätt, fast, med fasthet. *Bordet står s. Ställa ett bord s. Gå s. Stå s. på foten. Sitta s. till häst. Åkdon, som går s. Hålla s. Det sitter icke s. Jfr. Fast*, adv. — 2) Beständigt, ständaktigt. *Vädret blåser s. ifrån norr. S. vidblifva sin öfvertygelse. Allt s., oafbrutet.*

STADIGVÄRANDE, a. 1. Beständig, oafbruten, oupphörlig. *S. lycka, sällhet.*

STADIUM, stadium, n. 3. pl. *stadier*. (latinskt ord, af grek. *Stadion*, rännarebana, löpbana) 1) (hos de forna Grekerna) Ett vägmått af 625 steg. — 2) (nu) Hvarje särskilt utvecklingstid i fortskridandet af en verkning, t. ex. i en sjukdom.

STADNA, se *Stanna*.

STADSBARN, städsbarn, n. 3. Person, född i en stad.

STADSBETJENT, m. 3. Se *Stadstjenare*.

STADSBO, m. 3. pl. — *bor.* Invånare i en stad.

STADSEGENDOM, m. 2. Hus eller gård i en stad.

STADSFLICKA, f. 1. Flicka från eller bor i en stad.

STADSFODGE, m. 2. pl. — *fogdar*. Försvenskad benämning på vissa stadsambetsmän i åtskilliga främmande länder.

STADSFOLK, n. 3. Stadsinnebyggare.

STADSGRAF, f. 2. pl. — *grafvar*. Graf, som omgifver en befäst stad.

STADSHUS, n. 3. Byggnad, der en stads styrelse och embetsverk hafva sina sammanträden.

STADSKAPITEN, ---én, m. 3. Kapiten vid borgerskapets militärkorps i en stad.

STADSKASSA, f. 1. Kassa, tillhörig ett stads-sambälle.

STADSKLOCKA, f. 1. Tornur i en stad.

STADSKUNNIG, a. 2. (fam.) Kunnig, bekant i hela staden. *Det är s-t.*

STADSKÄLLARE, m. 3. Vinkällare uti rådhuset i en stad.

STADSLAG, m. 2. Särskilt lag för städernas innebyggare i ett land.

STADSLAFNAD, m. sing. eller

STADSLIF, n. sing. Lefnadssättet i städer.

STADSLÄKARE, m. 3. Läkare, som aflönas af en stad, för att betjena dess invånare och tillhandagå vid läkarebesigtningar, m. m.

STADSMAJOR, --ör, m. 3. Major vid borgerskapets militärkorps i en stad.

STADSMANER, --ér, n. 5. Maner, sätt, öf- ligt i städer. *På s.*

STADSMANNANÄRING, f. 2. Näring, som idkas i stad. — I samma mening säges äfv. *Stadsmannayrke*.